

Ярослав БИБИК,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: Євген ПЛОТНИКОВ,
кандидат педагогічних наук, доцент
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя (м. Ніжин)

РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛЕКСИКИ

Розвиток критичного мислення є невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу, зокрема під час вивчення англійської мови. Викладання англійської лексики може ефективно поєднуватися з розвитком когнітивних навичок, таких як аналіз, синтез, оцінювання та вирішення проблем, що формує в учнів здатність до критичного мислення.

Критичне мислення – це здатність людини аналізувати інформацію, ставити під сумнів джерела знань, будувати логічні аргументи та обґрунтовувати свої висновки. У контексті викладання англійської лексики це означає допомагати учням не тільки запам'ятовувати нові слова, але й аналізувати їх у контексті, бачити багатозначність та розуміти різні відтінки значень.

Під час викладання англійської лексики критичне мислення можна розвивати за допомогою таких методів:

1) Контекстуальний аналіз лексики.

Контекст є ключовим елементом вивчення лексичних одиниць. Учні повинні не тільки запам'ятовувати нові слова, але й розуміти їх значення у конкретних ситуаціях, що дозволяє уникати буквального перекладу і збагнути багатозначність слів. Наприклад, слово “set” має понад 400 значень залежно від контексту, що вимагає уважного аналізу для його правильного вживання. Вивчення лексики через контекст сприяє глибшому розумінню її функціонування в реальних мовних ситуаціях [3; 7].

2) Порівняння синонімів і антонімів.

Робота з синонімами та антонімами є ефективним методом розвитку критичного мислення, оскільки вона передбачає аналіз і порівняння смислових відтінків слів. Учні повинні розуміти, які слова є більш доречними у певному контексті, що сприяє формуванню навички вибору

найбільш відповідних лексичних одиниць. Наприклад, синоніми “big” та “large” мають близькі значення, але їх використання в різних контекстах може бути різним, що потребує від учня критичного аналізу [6; 8].

3) Розв'язання проблемних завдань.

Одним з найефективніших методів стимулювання критичного мислення є використання проблемних завдань. Учням пропонуються ситуації, де вони повинні використовувати вивчену лексику для вирішення певних проблем. Це не лише активізує когнітивну діяльність учнів, але й допомагає їм розвивати навички застосування лексики у практичних ситуаціях, що є важливою частиною критичного мислення [1; 4]. Наприклад, обговорення ситуацій у класі може передбачати роботу в малих групах з пошуком рішень для певних проблем, таких як екологічні питання або суспільні конфлікти.

4) Дебати та дискусії.

Дебати та дискусії на уроках англійської мови стимулюють учнів не тільки виражати свої думки, але й аргументувати їх. Це вимагає від учнів використання різної лексики залежно від того, які аргументи вони наводять і які контраргументи повинні спростувати. Учасники дебатів повинні аналізувати інформацію, підбирати правильні слова для вираження своїх ідей, а також критично оцінювати думки опонентів [5; 10]. Наприклад, дебати на тему глобального потепління або штучного інтелекту змушують учнів використовувати спеціалізовану лексику та розвивати навички аргументації.

5) Критичний аналіз текстів.

Читання та аналіз текстів з елементами критичного мислення дозволяє учням не тільки зрозуміти зміст тексту, але й осмислити позицію автора, аргументи та контраргументи, а також критично оцінити надану інформацію. Учні можуть формулювати власні висновки, аргументуючи їх за допомогою нової лексики. Це не тільки розвиває їхній словниковий запас, але й, сприяє глибшому розумінню різних культурних та соціальних аспектів.

6) Важливість критичного мислення для вивчення англійської лексики.

Розвиток критичного мислення під час вивчення лексики дозволяє учням не тільки засвоювати нові слова, але й вчитися використовувати їх у

складних мовних ситуаціях. Критичне мислення допомагає учням бути більш усвідомленими в мовній діяльності, сприяє розвитку незалежного мислення та підвищенню рівня впевненості у використанні англійської мови.

Таким чином, інтеграція критичного мислення у викладання англійської лексики є важливою частиною сучасного підходу до навчання, що допомагає учням стати активними учасниками освітнього процесу, здатними самостійно аналізувати, оцінювати та використовувати нові знання.

Список використаних джерел:

1. Scrivener J. Learning Teaching (Teacher Development). Macmillan ELT, 1994. 224 p.
2. Harmer J. How to teach English: An introduction to the practice of English language teaching. Harlow : Longman, 1998. 198 p.
3. Brookhart S. M. How to Assess Higher-Order Thinking Skills in Your Classroom. Association for Supervision & Curriculum Development, 2010. 169 p.
4. Cottrell St. Critical Thinking Skills. Developing Effective Analysis and Argument. Palgrave MacMillan, 2011. 296 p.